

ÜNİTE ÖZETİ

OSMANLI DEVLETİ SİYASİ TARİHİ

**Kuruluştan Dağılmaya • Padişahlar, Savaşlar,
Antlaşmalar ve Islahatlar**

KPSS

YKS

MSÜ

TARİH VAKTİ

tarihvakti.com

Hazırlayan: Ramazan Yıldırım

Ekim 2026

KURULUŞ DÖNEMİ (1299–1453)

Padişah	Öne çıkan gelişmeler
Osman Bey	Söğüt merkezli beylik; Koyunhisar (Bafeus, 1302) Bizans'la ilk savaş
Orhan Bey	Bursa (1326) başkent; Maltepe (Palekanon, 1329) ; İznik'te ilk Osmanlı medresesi (1331); Karesi (1345) alınan ilk beylik; Çimpe Kalesi (1353) ile Rumeli'ye geçiş; ilk düzenli ordu
I. Murat	Edirne'nin fethi; Sırpındığı (1364) Haçlılarla ilk savaş; Çirmen (1371) ; I. Kosova (1389) ; Yeniçeri Ocağı'nın temeli
Yıldırım Bayezit	Niğbolu (1396) Haçlı zaferi; Anadolu Hisarı; İstanbul kuşatması; Ankara Savaşı (1402) ile Timur'a yenildi
Fetret Devri	1402–1413 şehzadeler arası taht kavgası; Çelebi Mehmet birliği yeniden sağladı
II. Murat	Edirne-Segedin (1444), Varna (1444) , II. Kosova (1448) : Balkanlarda Türk hâkimiyeti kesinleşti

Sınav notu: Kuruluş döneminde Osmanlı'nın hızla büyümesinin nedenleri: Bizans'ın zayıflığı, Balkanlarda siyasi birliğin olmaması, uç beyliği konumu, iskân ve istimalet politikası, yetenekli padişahlar.

YÜKSELME DÖNEMİ (1453–1579)

- **Fatih Sultan Mehmet:** İstanbul'un fethi (29 Mayıs 1453); Orta Çağ kapandı, Yeni Çağ başladı. Otlukbeli (1473), Kırım'ın bağlanması (1475), Kanunname-i Âl-i Osman.
- **II. Bayezit:** Cem Sultan olayı; dış politikada barışçı dönem.
- **Yavuz Sultan Selim:** Çaldıran (1514), Turnadağ (1515), **Mercidabık (1516)** ve **Ridaniye (1517)**; halifelik Osmanlılara geçti.
- **Kanuni Sultan Süleyman:** Belgrad (1521), Rodos (1522), **Mohaç (1526)**, I. Viyana Kuşatması (1529), **Preveze (1538)** ile Akdeniz hâkimiyeti; Fransa'ya kapitülasyonlar.
- **Sokullu Mehmet Paşa dönemi:** Don-Volga ve Süveyş kanal projeleri, Kıbrıs'ın fethi (1571), İnebahtı yenilgisi (1571).

XVII. YÜZYIL: DURAKLAMA

NEDENLER

Merkezî otoritenin zayıflaması, Ekber ve Erşed sistemi, kafes usulü, tımar ve devşirme sisteminin bozulması, coğrafi keşiflerin ticaret yollarını değiştirmesi, Amerika'dan gelen değerli madenlerin yol açtığı enflasyon.

SİYASİ OLAYLAR

- **Zitvatorok (1606):** Avusturya ile eşitlik; Avusturya'nın vergisi kaldırıldı.
- **Kasr-ı Şirin (1639):** İran ile bugünkü sınır büyük ölçüde belirlendi.
- **Girit'in fethi (1669) ve Bucaş (1672):** Osmanlı batıda en geniş sınırlara ulaştı.
- **II. Viyana Kuşatması (1683):** Başarısızlıkla Kutsal İttifak savaşları başladı. **Karlofça (1699)** ile ilk büyük toprak kaybı.

İSYANLAR VE ISLAHATLAR

- Celali isyanları (Anadolu), Abaza Mehmet Paşa isyanı, İstanbul'daki yeniçeri isyanları (II. Osman'ın öldürülmesi).
- Islahatçılar: Kuyucu Murat Paşa, II. Osman, IV. Murat, **Köprülüler**. Islahatlar baskı ve şiddete dayandı, kalıcı olmadı.

Sınav notu: XVII. yüzyıl ıslahatlarının amacı eski düzene dönmektir; Avrupa'yı örnek almadılar.

XVIII. YÜZYIL: GERİLEME

- **Pрут (1711):** Rusya'ya karşı kazanç. **Pasarofça (1718):** Avusturya ve Venedik'e toprak kaybı; Lale Devri başladı.
- **Belgrad (1739):** Fransa'nın aracılığıyla Belgrad geri alındı; kapitülasyonlar sürekli hâle getirildi (1740).
- **Küçük Kaynarca (1774):** Kırım bağımsız oldu; Rusya Ortodoksların koruyucusu sayıldı; ilk kez savaş tazminatı ödendi. Kırım 1783'te Rusya'ya katıldı.
- **Ziştovi (1791) ve Yaş (1792):** Kırım'ın Rusya'ya ait olduğu kabul edildi.

ISLAHATLAR

Lale Devri (1718–1730): ilk kez Avrupa örnek alındı, İbrahim Müteferrika matbaayı kurdu (1727); Patrona Halil isyanıyla (1730) sona erdi. **I. Mahmut** (Humbaracı Ocağı), **III. Mustafa** ve **I. Abdülhamit** askerî ıslahatlar yaptı. **III. Selim** Nizam-ı Cedit ordusunu kurdu; Kabakçı Mustafa isyanıyla (1807) tahttan indirildi.

XIX. YÜZYIL SİYASİ OLAYLARI

Olay	Sonuç
Sırp İsyanı (1804)	Bükreş Antlaşması (1812) ile Sırlara ayrıcalık; Fransız İhtilali'nin milliyetçilik etkisiyle ilk ayaklanma
Yunan İsyanı (1821)	Navarin (1827) ile donanma yakıldı; Edirne Antlaşması (1829); Yunanistan bağımsız (1830), Osmanlı'dan ayrılan ilk millet
Mısır Sorunu	Kavalalı Mehmet Ali Paşa Konya'ya kadar ilerledi (1832); Kütahya Antlaşması ve Rusya ile Hünkâr İskelesi (1833); Londra Boğazlar Sözleşmesi (1841)
Balta Limanı (1838)	İngiltere'ye geniş ticari ayrıcalıklar; yerli sanayi geriledi
Kırım Savaşı (1853-1856)	Osmanlı, İngiltere ve Fransa ile Rusya'ya karşı; Paris Antlaşması (1856) ile Osmanlı Avrupa devleti sayıldı; ilk dış borç (1854)
93 Harbi (1877-1878)	Ayastefanos (Mart 1878) ağır şartlar; Berlin Antlaşması (Temmuz 1878) ile Sırbistan, Karadağ ve Romanya bağımsız; Kıbrıs İngiltere'ye bırakıldı
Kuzey Afrika	Cezayir (1830) ve Tunus (1881) Fransa'ya, Mısır (1882) İngiltere'ye geçti

XIX. YÜZYIL ISLAHATLARI

- II. Mahmut:** Sened-i İttifak (1808); Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması (**Vaka-i Hayriye, 1826**); Asakir-i Mansure-i Muhammediye; ilk resmî gazete Takvim-i Vekayi ve ilk nüfus sayımı (1831).
- Tanzimat Fermanı (1839):** Kanun üstünlüğü ilk kez kabul edildi. **Islahat Fermanı (1856):** Gayrimüslimlere geniş haklar.
- I. Meşrutiyet (1876):** İlk anayasa Kanun-i Esasi; Meclis-i Mebusan 1878'de kapatıldı. **II. Meşrutiyet (1908),** 31 Mart Olayı (1909).

DAĞILMAYI ÖNLEME ÇABALARI

FİKİR AKIMLARI

Akım	Amaç
Osmanlıcılık	Din ve ırk farkı gözetmeden bütün tebaayı "Osmanlı" kimliğinde birleştirmek; Balkan Savaşlarıyla etkisini yitirdi
İslamcılık	Müslümanları halifelik etrafında birleştirmek; II. Abdülhamit döneminde güçlendi, Arap isyanlarıyla zayıfladı
Türkçülük	Türkleri birleştirmek; Ziya Gökalp; Cumhuriyet'in temel düşüncelerinden biri oldu
Batıcılık	Batı'nın bilim ve tekniğini almak; Cumhuriyet döneminde de etkili oldu

II. ABDÜLHAMİT DÖNEMİ (1876-1909)

- Kanun-i Esasi'yi ilan etti, 93 Harbi gerekçesiyle meclisi kapattı (İstibdat dönemi).
- Duyun-ı Umumiye** (1881) kuruldu; dış borçlar yabancı kontrolüne girdi.
- Hicaz Demiryolu, Darülfünun, telgraf ağı ve eğitim kurumları; İslamcılık politikası.

BASIN

İlk resmî gazete **Takvim-i Vekayi** (1831), ilk yarı resmî gazete Ceride-i Havadis (1840), ilk özel Türkçe gazete **Tercüman-ı Ahval** (1860), Tasvir-i Efkâr (1862).

KRONOLOJİ

Tarih	Olay
1299	Osmanlı Beyliği'nin kuruluşu
1302	Koyunhisar (Bafeus) Savaşı
1326	Bursa'nın fethi
1353	Çimpe Kalesi; Rumeli'ye geçiş
1364	Sırpsındığı Savaşı
1389	I. Kosova Savaşı
1396	Niğbolu Savaşı
1402-1413	Ankara Savaşı ve Fetret Devri
1444 · 1448	Varna ve II. Kosova
29 Mayıs 1453	İstanbul'un fethi
1514-1517	Çaldıran, Mercidabık, Ridaniye
1526 · 1538	Mohaç ve Preveze
1571	Kıbrıs'ın fethi; İnebahtı
1606 · 1639	Zitvatorok ve Kasr-ı Şirin
1683	II. Viyana Kuşatması
1699	Karlofça Antlaşması
1718-1730	Pasarofça ve Lale Devri
1774	Küçük Kaynarca Antlaşması
1808	Sened-i İttifak
1826	Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması
1829-1830	Edirne Antlaşması; Yunanistan'ın bağımsızlığı
1833	Kütahya ve Hünkâr İskelesi
3 Kasım 1839	Tanzimat Fermanı
1853-1856	Kırım Savaşı; Paris Antlaşması; Islahat Fermanı
23 Aralık 1876	I. Meşrutiyet, Kanun-i Esasi
1877-1878	93 Harbi; Ayastefanos ve Berlin
1881	Duyun-ı Umumiye
23 Temmuz 1908	II. Meşrutiyet

SINAVDA EN ÇOK ÇIKAN 10 BİLGİ

- 1. Koyunhisar (1302):** Osmanlı ile Bizans arasındaki ilk savaş. **Sırpındığı (1364):** Haçlılarla ilk savaş.
- 2. Çimpe Kalesi (1353)** ile Osmanlılar Rumeli'ye geçti; iskân politikası başladı.
- 3. Ankara Savaşı (1402)** Fetret Devri'ni başlattı; Anadolu Türk birliği bozuldu.
- 4. İstanbul'un fethi (1453)** ile Orta Çağ kapandı; Osmanlı imparatorluğa dönüştü.
- 5. Mercidabık ve Ridaniye** ile halifelik Osmanlılara geçti.
- 6. Zitvatorok (1606):** Avusturya ile eşitlik; Osmanlı'nın üstünlüğü ilk kez sarsıldı.
- 7. Karlofça (1699):** İlk büyük toprak kaybı. **Küçük Kaynarca (1774):** Kırım'ın kaybının başlangıcı ve ilk savaş tazminatı.
- 8. Lale Devri:** Avrupa'nın ilk kez örnek alınması; matbaanın kurulması (1727).
- 9. Sened-i İttifak (1808):** Padişahın yetkilerini ilk kez sınırlayan belge. **Tanzimat (1839):** Kanun üstünlüğü.
- 10. Kanun-i Esasi (1876):** İlk anayasa; ilk kez meclisli yönetime geçildi.

KAYNAKÇA

MEB Tarih ders kitapları · Halil İnalcık, Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ · TDV İslâm Ansiklopedisi (ilgili maddeler) · Türk Tarih Kurumu yayınları · ÖSYM KPSS çıkmış sorular · Tarih Vakti konu anlatımları (tarihvakti.com/osmanli-devleti-siyasi-tarihi)

Konu anlatımlarının tamamı, harita ve çıkmış sorularla: tarihvakti.com/osmanli-devleti-siyasi-tarihi